

ΟΙ ΝΕΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΙΚΟΙ καί ἡ Ἐκκλησία*

Τοῦ Τάσου Ν. Μαρίνου, Δρ Ν., Ἀντιπροέδρου τοῦ Σ.τ.Ε., ἐ.τ.

Ἡ σύγχρονη ἐλληνική κοινωνία ταλαιπωρεῖται ἀπό τό πλῆθος τῶν λεγομένων «προοδευτικῶν», δηλαδή αὐτῶν οἱ ὁποῖοι κατηλεύονται τήν ἔννοια τῆς δημοκρατίας, ἐπικαλοῦνται τίτλους ἀντιστάσεως, ὑπαρκτούς ἢ ἀνύπαρκτους, κατὰ τοῦ γελοίου καθεωτώτος τῆς 21ης Ἀπριλίου καί οἱ ὁποῖοι θεωροῦν ὡς πρόοδο τήν κατεδάφιση ὁλοκλήρου τοῦ παρελθόντος τοῦ ἐλληνισμοῦ καί γι' αὐτό ἀσελγοῦν ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσῃς, διαστρεβλώνουν τήν ἱστορία μας, παραποιοῦν ἢ γελοιοποιοῦν τίς παραδόσεις μας καί κυρίως ἐπιτίθενται κατὰ τῆς Ὁρθοδόξου Θρησκείας καί τῆς Ἐκκλησίας τῆς, δηλ. πρόκειται περὶ τῶν νέων ἀντιδραστικῶν. Καί ὄχι μόνον αὐτό, ἀλλά καί κάτι ἄλλο: ἀσκοῦν τρομοκρατία σέ βάρος ὁποιουδήποτε δέν συμφωνεῖ μέ τίς ἀπόψεις τους, τόν λοιδοροῦν, τόν γελοιοποιοῦν, τόν δυσφημοῦν καί τόν θεωροῦν ὁπισθοδρομικό, συντηρητικό καί, τελικά, φασίστα – ἐνῶ φασιστικά συμπεριφέρονται μόνο ἐκεῖνοι – γιά μόνον τό λόγο ὅτι ζητᾶ σεβασμό πρὸς τήν ἱστορία, τή γλώσσα, τίς παραδόσεις, τή Θρησκεία καί γενικά τό ἔθνος τό ἐλληνικόν, ὅπως ἐκφράζεται μέ τὰ παραπάνω στοιχεῖα. Κυρίως ὁμως ἐπιτίθενται κατὰ τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς Θρησκείας καί μάλιστα ὄχι κατὰ τῆς Θρησκείας γενικῶς, ἀλλά κατὰ τῆς Ὁρθοδοξίας, ἢ ὁποῖα ἔχει καταστήσει νά εἶναι ὁ καθημερινός στόχος τους.

Καί ἀναρωτιέμαι κατ' ἀνάγκην γιατί γίνονται ὅλα αὐτά καί κυρίως γιατί χτυποῦν εἰδικῶς τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία; Σέ τί μᾶς ἔχει βλάψει ἡ Ἐκκλησία αὐτή, ὥστε νά ζητοῦν, αὐτοί οἱ ἀντιδραστικοί, νά χωρίσει τό Κράτος ἀπ' αὐτήν, νά κατεβάσουμε τίς εἰκόνες ἀπό τὰ σχολεῖα καί τὰ δικαστήρια, νά καταργηθεῖ ἡ προσεσχὴ στά σχολεῖα καί στό Στρατό καί νά μὴ διδάσκεται τό μαθημα τῶν Θρησκευτικῶν στά σχολεῖα; Γιατί ζητοῦν ὅλα αὐτά; Μέ ποιά αἰτιολογία καί μέ ποιόν σκοπό; Καί τό σπουδαιότερο εἶναι ὅτι τὰ ἴδια πράγματα ζητοῦν καί μερικοί, οἱ ὁποῖοι θεωροῦνται, ὡς ἄτομα, σοδαροί.

Ὅταν ὁμως ζητᾶς τήν ἀνατροπὴ μίᾳ καταστάσεως πού ἔχει διαμορφωθεῖ ἐδῶ καί δύο αἰῶνες καί ἔλκει τήν καταγωγὴ τῆς ἀπὸ πολὺ μακριά, πρέπει

νά ἔχεις κάποιο σοδαρό λόγο γιά νά τό κάνεις καί κυρίως πρέπει νά ἰσχυρίζεσαι – καί νά ἀποδείκνυεις – ὅτι ἡ κατάσταση αὐτή, καί συγκεκριμένα ἡ Ὁρθόδοξη Θρησκεία καί ἡ Ἐκκλησία τῆς, μόνον ζημιὰ ἔχει προκαλέσει στό γένος τῶν Ἑλλήνων καί στό νεότερο ἐλληνικό Κράτος καί μάλιστα τέτοια ζημιὰ, ὥστε νά ἐπιβάλλεται πλέον ὁ χωρισμός τοῦ Κράτους ἀπὸ τήν Ἐκκλησία αὐτή.

Εἶναι ὁμως πράγματι ἐτοῖο ἡ κατάσταση; Τί κακό ἔκανε μέχρι τώρα στοὺς Ἕλληνες καί στό νεοελληνικό Κράτος ἡ Ἐκκλησία ἢ τί κακό ἐγκυμονεῖ γιά τό μέλλον, ὥστε νά ἐπιβάλλεται ἡ λήψη μέτρων, τὰ ὁποῖα οὐδεὶς μέχρι σήμερα διανοεῖτο νά τά ζητήσει; Εἰς τὸν ἀπὸ τῶν ἀντιδραστικῶν δέ γνωρίζω νά προξένῃ ἡ Ἐκκλησία κάποιο κακό. Ἀντίθετα, ὅλοι γνωρίζουμε τίς ὑπηρεσίες τίς ὁποῖες ἔχει προσφέρει ἡ Ἐκκλησία αὐτή στό ἔθνος μας καί στό Κράτος μας, ἀλλὰ εἶναι περιττό νά τίς ἀναφέρω, γιατί εἶναι εὐρῶς γνωστές, δέν ἔχω ἄλλωστε λόγο νά ἀποδείξω ἐγὼ τίποτε, διότι ἐγὼ δέ θέλω τήν ἀνατροπὴ τῆς ὑπαρχούσης καταστάσεως στὸν τομέα αὐτόν. Ἐκεῖνοι πού πρέπει νά ἀποδείξουν κάτι εἶναι ὅλοι αὐτοί πού εἶναι, ὁ καθένας γιά τοὺς ἰδικούς του λόγους, ἀντίθετοι πρὸς τήν Ἐκκλησία, αὐτοί πού ζητοῦν νά ἀλλάξει ἢ ἐπὶ τόσα χρόνια κρατοῦσα κατάσταση στὸν τομέα αὐτόν.

Καί ἐπειδὴ ἐγὼ, ἐπαναλαμβάνω, δέ γνωρίζω τί κακό ἔκανε ἡ Ἐκκλησία στό γένος τῶν Ἑλλήνων ὅλους αὐτοὺς τοὺς αἰῶνες, προσπαθῶ νά μαντεύω τουλάχιστον τί φοβοῦνται ὅλοι αὐτοί οἱ «προοδευτικοί» ἀντιδραστικοί ὅτι θὰ κάνει ἡ Ἐκκλησία ἢ ποιούς κινδύνους ἐγκυμονεῖ ἡ διατήρησις τοῦ ἰσχύοντος καθεωτώτος σχέσεων Ἐκκλησίας καί Πολιτείας, ὥστε νά ἐπιβάλλεται ἡ κατάργησίς του. Προσπαθῶ ἀλλὰ ἀδυνατῶ νά ἐντοπίσω, ἔστω καί μία πιθανότητα, νά προκληθεῖ κάποιο κακό. Καί ἂς ἐγκύψουμε κάπως περισσότερο στό ζήτημα.

Μήπως ἡ ὑπάρχουσα κατάσταση ἐγκυμονεῖ κινδύνους γιά τό δημοκρατικό πολίτευμα; Θά εἶναι τουλάχιστον ἐπιπόλαιος ὁποῖος ἰσχυριοθεῖ κάτι τέτοιο, ἀφοῦ ἡ Ἐκκλησία οὔτε ἐπιχειρήσεως μέχρι τώρα, οὔτε ἔχει λόγο νά ἐπιχειρήσῃ στό μέλλον ἀνατροπὴ τοῦ πολιτεύματος τῆς Προεδρευομένης Κοι-

* Ἀναδημοσίευσή ἀπὸ τό περιοδικό «ΕΥΘΥΝΗ», τ. 408, Δεκέμβριος 2005.

νοδολευτικής Δημοκρατίας. Δεν έχει άλλωστε και τη σχετική δύναμη, οι δέ Μητροπολίτες δοκίζονται (δίνουν την διαβεβαίωση) ότι θα σέβονται και θα τηρούν το Σύνταγμα.

Μήπως η Έκκλησία είναι έχθρική προς την κατοχύρωση των ατομικών ελευθεριών; Η ιστορία της Ορθόδοξης Έκκλησίας, όμως, δεν έχει να παρουσιάσει τέτοια παραδείγματα. Αλλά δεν έχει και την υλική ή τη νομική δυνατότητα να επηρεάσει ή να θίξει τα δικαιώματα αυτά η Έκκλησία. Και θεοάκως δεν αποτελεί προσβολή των δικαιωμάτων αυτών και ιδίως του δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας το από άμβωνος κήρυγμα κατά των μη δεχομένων τις άρχες της Ορθόδοξης Έκκλησίας, το οποίο, και υπό καθεστώς χωρισμού Κράτους και Έκκλησίας, δε δύναται να απαγορευθεί. Αλλωστε, όλα τα ατομικά δικαιώματα, και ιδίως το δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας, κατοχυρώνονται από το Σύνταγμα.

Μήπως όμως η διατήρηση της υπάρχουσας κατάστασης συνεπάγεται οικονομική επιβάρυνση του λαού; Ούτε τέτοια περίπτωση υπάρχει, ή δε μισθοδοσία του Κλήρου από το Κράτος, εκτός του ότι αποτελεί το αντίλλαγμα για την παρουσία της Έκκλησίας, την οποία το Κράτος απαλλοτριώσει χωρίς να καταβάλει αποζημίωση, προέρχεται από την εν γένει φορολογία την οποία πληρώνει ο Έλληνας πολίτης και την οποία το Κράτος δικαιούται να διαθέτει σύμφωνα με ό,τι αποφασίζει ή Βουλή. Αλλωστε, δεν υπάρχει φορολογία ειδικώς υπέρ της Έκκλησίας.

Μήπως η Έκκλησία είναι αντίθετη προς κάθε προσπάθεια που το Κράτος καταβάλλει για την ευημερία του λαού; Κάθε άλλο, αφού η Έκκλησία αναπτύσσει ευρύτατο κοινωνικό έργο και μερινά για τους γέροντες και τους αναξιοπαθούντες.

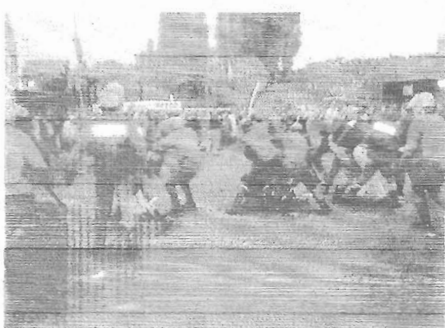
Μήπως η Έκκλησία διαφωνεί με την εν γένει πολιτική και ιδίως με την έξωτερική πολιτική της εκάστο-

τε Κυβερνήσεως; Και εάν ακόμη διαφωνεί, δε θα είναι η μόνη, διότι και το ζήτημα αυτό, ή διαφωνία, είναι δικαίωμα του κάθε ενός, άρα και της Έκκλησίας.

Μήπως όμως ο διά του άρθρου 3 του Συντάγματος χαρακτηρισμός της Ορθοδοξίας ως θρησκείας «επικρατούσης» στον Έλλαδικό χώρο προσδίδει σ' αυτήν όρισμένα προνόμια κατά παράβαση της αρχής της ισότητας των θρησκειών; Ο δρος «επικρατούσα» θρησκεία προσέδιδε πράγματι, υπό το Κράτος Ισχύος του Συντάγματος του 1952, προέχουσα θέση στην Ορθοδοξία, διότι ήταν, κατά το Σύνταγμα εκείνο, η θρησκεία την οποία όφειλε να προεδρεύει ο Βασιλεύς, ο οποίος και όφειλε να την προστατεύει. Ήταν, κατά κάποιο τρόπο, η επίσημη θρησκεία του Κράτους (δλ. άρθρ. 43 του Συντάγματος του 1952). Σήμερα πλέον δεν υπάρχει ανάλογη προδileψη στο Ισχύον Σύνταγμα και συνεπώς ο δρος «επικρατούσα» κατάντησε να σημαίνει άπλως τη θρησκεία στην οποία ανήκει η συντριπτική πλειονότητα των Ελλήνων του Έλλαδικού χώρου. Και αυτό θα ισχύει όσο διατηρείται ο έλληνικός λαός άγνός από ξένες επιμειξίες, οι οποίες είναι αναπόφευκτες πλέον λόγω της άθροας μεταναστεύσεως στη χώρα μας πλήθους και μεγάλης ποικιλίας εθνοτήτων και λόγω της εντάξεώς μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ή οποία, ως μίν έχουμε την ψευδαίσθηση ότι θα είναι μία «Ευρώπη των πατρίδων», ιδίως εάν γίνει μέλος αυτής και η Τουρκία.

Μήπως δημιουργεί κάποιο πρόβλημα ή διά του Συντάγματος (άρθρον 13) απαγόρευση του προσηλυτισμού; Ουδέν απολύτως, διότι απαγορεύεται ο προσηλυτισμός που άσκειται σε δάρος οποιασδήποτε θρησκείας και όχι μόνον της Ορθοδοξίας, όπως όριζε το Σύνταγμα του 1952, και τουτο διά λόγους σεδασιμού προς τη θρησκευτική συνείδηση κάθε ατόμου.

Αλλά ως δούμε ειδικότερα τούς

συγκεκριμένους λόγους για τους οποίους οι σημερινοί αντιδραστικοί ζητούν, κατά βάση, τό χωρισμό Κρατους και Εκκλησίας, – οι οπθεν «προοδευτικοί»:

α) Ισχυρίζονται ότι λόγω του ισχυρότος συστήματος σχέσεων Έκκλησίας και Πολιτείας δεν είναι συνάτη η κοσμική (μη θρησκευτική) κηδεύα, οιοτι αντιτίθεται σέ τούτο ή Έκκλησία. Ουδέν τούτου ανακρίοεστερο. Η Εκκλησία σεν έχει την συνάτοτητα νά απαγορεύσει τήν κοσμική κηδεύα. Απόδειξη ότι τα τελευταία χρόνια τρία επώνυμα προσώπα κηδεύθηκαν χωρίς παπά καί αυτά ήταν ό γνωστος οικηγορος Αθηνων Λεων Αυσης, ο συζυγος τής Γενικής Γραμματέως του Κ.Κ.Ε. κας Παπαρηγα και ο πρωην Ι ενικός Ι ραμματεας του Ιοιου Κόμματος Χαρίλαος Φλωράκης.

β) Ισχυρίζονται ότι δεν είναι δυνατή η αποτέφρωση τών νεκρών, διότι αντιτίθεται σέ τούτο ή Εκκλησία. Ουτε η Εκκλησία ομως, ουτε το Κρατος δύναται νά απαγορεύσει τήν αποτέφρωση τών νεκρων. Αλλωστε, δεν υπαρχει οιαταξη νομου η όποία νά τήν απαγορεύει, ούτε είναι δυνατό νά ερμηνευθει η ισχυουσα νομοθεσία ως απαγορευουσα τήν αποτέφρωση, διότι τέτοιου είδους έρμηνεία θα παραδίαζε την τελευταία επιθυμία του εκλιπόντος, πού είναι συνταγματικώς κατοχυρωμένη, όσο και την επιθυμία των οικειων του και θα ήταν αρα αντισυνταγματική. Έπομένως δεν έχει νόημα ή ψηφιση νομου επιτρεπόντος την καυση των νεκρών. Η μόνη χρησιμότητα τήν όποία θά είχε ένας τέτοιος νομος θα ήταν οχι να νομιμοποιήσει την δι' αποτεφρώσεως καταστροφή του πτώματος, αλλά να θεσπίσει προυποθεσεις υπο τις οποιες πρεπει να λειτουργούν τά κρεματόρια, ώστε νά μήν υπάρχει κινδυνος για τη δημοσία υγεια. Κρεματορια ομως δέ λειτουργούν στην Ελλάδα, διότι ούδείς αναλαμβάνει τή δαπάνη κατασκευής καί λειτουργίας

ένός κρεματορίου πού δέ θά έχει πελάτες.

γ) Ισχυρίζονται ότι τό υπάρχον καθεστώς σχέσεων Έκκλησίας καί Πολιτείας καθιστά αδύνατο τόν μή θρησκευτικό όρκο. Ουδέν τούτου ανακρίδέστερο, διότι έχει κριθεί από τό Συμβούλιο τής Έπικρατείας ότι εκείνος ό όποιος δεν πιστεύει στό θρησκευτικό

όρκο είναι ελεύθερος να οώσει όρκο μη θρησκευτικό, επικαλούμενος τήν τιμή καί τή συνείδησή του και αυτο ισχυει οχι μονο για τον όρκο ως μεσον αποδείξεως, αλλά καί για τόν υποχρεωτικό όρκο που οιδουν οι δημοσιοι λειτουργοι, οπως π.χ. οι Βουλευτές.

δ) Επικαλούνται την ανεπιτρεπτη συμπεριφορά όρισμένων Κληρικών για νά δικαιολογήσουν τό αιτημα χωρισμου Κρατους και Εκκλησίας. Με τη λογική τους αυτή θά πρέπει νά καταργήσουμε τά δικαστηρια, οιοτι εμφανιστηκαν όρισμενοι επιορκοι δικαστές.

Μετα απο οσα εκτεθησαν μεχρις εδω, το μονο ζήτημα πού απομένει ως άμεσο συνδετικό στοιχείο του Κρατους, με την Εκκλησία είναι η οιοασκαλία του μαθήματος τών Θρησκευτικών καί ή προσευχή στα σχολεια και στο Στρατο. Ας δουμε λεπτομερεστερα τό ζήτημα αυτό:

Ιο συνταγμα ορίζει στο αρθρο Ιβ ότι η Ηαίοεια αποσκοπεϊ στην ανάπτυξη καί τής θρησκευτικής συνειδησεως του μαθητη, το δε Συμβουλιο της Έπικρατείας έχει δεχθεί ότι «ανάπτυξη τής θρησκευτικής συνειδησεως» νοείται κατα το συνταγμα ή ανάπτυξη σύμφωνα μέ τή διδασκαλία τής Όρθοοξου Χριστιανικής Θρησκείας, στην αναπτυξη δε αυτή συμβάλλει καί ή καθημερινή προσευχή τών μαθητων (Σ.τ.Ε. 3336/1993). Ια το λογο αυτο το μαθημα τών Θρησκευτικών πρέπει νά διδάσκεται υποχρεωτικά και επι ικανον αριθμο ωρων εβδομαδιαίως καί σύμφωνα μέ τίς άρχές τής Όρθοδοξίας (Σ.τ.Ε. 3336/1993 και 21/6/1998). Ηερωιτερω κριθηκε μέ τίς αυτές αποφάσεις ότι διά τής υποχρεωτικής διδασκαλίας του μαθηματος των Θρησκευτικων κατά τό όρθόδοξο δόγμα, ικανοποιείται τό διεθνώς κατοχυρωμενο δικαιωμα των γονεων, οι οιοιοι άνήκουν στην Όρθόδοξη Εκκλησία στή συντριπτική τους πλειονότητα, νά εξασφαλίσουν στά τέκνα τους τή θρησκευτική εκπαίδευση σύμφωνα μέ τίς δικές τους θρησκευτικές πεποιθήσεις. Γι' αυτόν ακριβώς τό λόγο οι ως άνω αποφάσεις δέχονται ρητώς ότι δεν υποχρεοϋνται νά παρακολουθοϋν τό μάθημα τών θρησκευτικών ή νά συμμετέχουν στην πρωινή προσευχή οι έτερόδοξοι, οι έτερόθρησκοι καί οι άθεοι μαθητές, έφ' όσον τό ζητήσουν.

Έπομένως, ή υποχρεωτική διδασκαλία του μαθήματος τών Θρησκευτικών καί δή κατά τό Όρθόδοξο Δόγμα δεν αποτελει προνόμιο υπέρ τής Όρθοδοξου Εκκλησίας, αλλά ικανοποιει τό αντίστοιχο δικαίωμα τής συντριπτικής πλειονότητας τών γονέων τών μαθητων καί έφ' όσον οι μή Όρθόδοξοι μαθητές δεν στεροϋνται του δικαιώματος νά απέχουν του μαθήματος αυτού, ή διδασκαλία του στους Όρθόδοξους, οϋτε τό δημοκρατικό πολιτευ-

και παρασιδιάζει. οὔτε τήν ἀρχή τῆς ἰσότητος τῶν θρησκείων. Ὑποθέτω, σέ περιοχές ὅπου πλειοψηφοῦν ἑτερόδοξοι, ὅπως π.χ. στίς Κυκλάδες, ἡ Πολιτεία διορίζει καθηγητὴ τοῦ πλειοψηφοῦντος δόγματος γιὰ νά διδάσκει τοὺς μαθητές.

Ἰσχυρίζονται οἱ ὁπαδοὶ τοῦ χωρισμοῦ ὅτι πρέπει νά διαγραφεῖ ἀπὸ τὴν κεφαλίδα τοῦ Συντάγματος ἡ ἐπικύληση τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἡ ἐπικύληση ὁμῶς αὐτὴ δὲ θίγει καθόλου τὸ δημοκρατικὸ πολίτευμα, οὔτε προκαλεῖ κάποιο ἄλλο πρόβλημα, διότι ἀποτελεῖ ἀπλῶς ἔκφραση τιμῆς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν γιὰ τίς ὑπηρεσίες πού προσέφερε στό Ἔθνος κατὰ τὴ διάρκεια τῆς τουρκοκρατίας καί τοῦ ἀγῶνα γιὰ τὴν ἀποτίναξή της, τοῦ ἀγῶνα πού ἐγίνε ὀχι μόνο γιὰ τὴν ἐλευθερία, ἀλλὰ καί «γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστη τὴν ἁγία». Καί ἂς μὴ λησμονοῦμε ὅτι ὁ δεσμός τῶν Ἑλλήνων μέ τὴν Ἐκκλησίαν ἦταν τόσο στενός, ὥστε τὸ πρῶτο Σύνταγμα ὁρίζει ὅτι: «Ὅσοι αὐτόχθονες κάτοικοι τῆς Ἐπικρατείας τῆς Ἑλλάδος πιστεύουσιν εἰς Χριστόν εἰσὶν Ἕλληνες».

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἔννοια τῆς ἐπικλήσεως τῆς Ἁγίας Τριάδος στήν κεφαλίδα τοῦ Συντάγματος. Τί τοὺς ἐνοχλεῖ, ὥστε θέλουν νά ἀφαιρεθεῖ; Τότε θά πρέπει, ἐάν εἶναι συνεπεῖς, νά ζητοῦν καί τὴν κατεδάφιση καί τῶν ἀγαλμάτων τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ 1821, ὅπως τοῦ ἀγάλματος τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρώνη, πού ἔχουν στηθεῖ σέ ἀνάμνηση τῆς προσφορᾶς τους πρὸς τὸ Ἔθνος. Ἀλλὰ τελικὰ ἐκεῖνο πού θέλουν καί ἐπιδιώκουν αὐτοὶ οἱ λεγόμενοι «προοδευτικοὶ - ἀντιδραστικοί» δέν εἶναι ὁ νομικὸς χωρισμὸς τοῦ Κράτους ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ ὁ θρησκευτικὸς ἀποχρωματισμὸς τῶν Ἑλλήνων καί ἰδίως τῆς νεολαίας, γι' αὐτὸ καί τοὺς πονάει πολὺ τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν.

Ὅρισμένοι ἀπὸ τοὺς ἀντιδραστικούς, γιὰ νά δικαιολογήσουν τὸ αἴτημά τους περὶ χωρισμοῦ τοῦ Κράτους ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν φέρνουν ὡς παράδειγμα τὰ συστήματα πού ἔχουν θεσπισθεῖ ἐδῶ καί πολλὰ χρόνια στὴ Γαλλία καί στίς Η.Π.Α. Ἀνεξάρτητα ὁμως ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι τὰ τελευταῖα χρόνια ἄρχισε στίς δύο αὐτές χώρες μία κίνηση συσφίξεως τῶν σχέσεων μεταξύ Θρησκείας καί Κράτους, πού ἐκδηλώνεται μέ τὴν προσπάθεια διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν στὰ σχολεῖα, ὁ χωρισμὸς εἶχε ἐπιβληθεῖ ἐξ εἰδικῶν λόγων καί εἰδικότερα, στὴ μέν Γαλλία ἦταν συνέπεια τῶν πικρῶν ἀναμνήσεων ἐκ τῶν παρεμβάσεων τοῦ Πάπα στὴ λειτουργία τοῦ Κράτους, στίς δὲ Η.Π.Α. ἦταν συνέπεια τῶν θρησκευτικῶν διώξεων, τίς ὁποῖες εἶχαν ἐξαπολύσει κατὰ τῶν πουργιτανῶν οἱ βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης καί κυρίως τῆς Ἀγγλίας, ἐνεκα τῶν ὁποίων οἱ θρησκευτικὰ καταπιεζόμενοι κατέφυγαν ὡς προσκυνητὲς (pilgrims) στὴν ἀμερικανικὴ

ἡπειρο, ὅπου δημιούργησαν «μιά αὐτοκρατορία θεμελιωμένη στὴ θρησκευτικὴ ἐλευθερία».

Στὴν Ἑλλάδα, ὁμως, οὔτε στερεῖται κανεὶς τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, τὴν ὁποία τὸ Σύνταγμα πλήρως κατοχυρώνει γιὰ ὅλους, πολῖτες καί μὴ, οὔτε ἡ Ἐκκλησία ἔχει ἀρμοδιότητα νά ἐπεμβαίνει στὴ λειτουργία τοῦ Κράτους καί οὔτε ἀποτελεῖ ἐπέμβαση ἡ δυνατότητα τὴν ὁποία τὸ Σύνταγμα κατοχυρώνει γιὰ τὸν κάθε πολίτη, ἄρα καί γιὰ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο, νά λέγει τὴ γνώμη του γιὰ φλέγοντα ζητήματα τοῦ καθ' ἡμέραν κοινωνικοῦ βίου, οὔτε θά στερηθεῖ ὁ κάθε ἓνας ἢ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς δυνατότητας αὐτῆς καί ἐάν ἀκόμα χωρισθεῖ τὸ Κράτος ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν. Συνεπῶς, ὁ χωρισμὸς πού ἰσχύει γιὰ εἰδικούς λόγους σέ ἄλλες χώρες δέν ἀποτελεῖ παράδειγμα πρὸς μίμηση ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος, στὴν ὁποία δὲ συντρέχει εἰδικὸς λόγος χωρισμοῦ. Ἀς δοῦμε ὁμως ποιοὶ εἶναι αὐτοὶ οἱ «προοδευτικοί»:

α) Στὴν πρώτη κατηγορία τῶν «προοδευτικῶν» ἀνήκουν οἱ «παλαισημερολογῖτες τῆς ἀριστερᾶς», δηλαδή οἱ κομμουνιστές καί ὀχι ὅλοι, ἀλλὰ ἡ ἡγεσία τους. Αὐτοὺς τοὺς καταλαβαίνω διότι εἶναι συνεπεῖς πρὸς τὴ μαρξιστικὴ ἰδεολογία, ἡ ὁποία διακηρύσσει ὅτι ἡ θρησκεία εἶναι «τὸ ὄπιον τοῦ λαοῦ». Σ' αὐτοὺς θά μπορούσε νά ἀντιταχθεῖ ὅτι εἶναι ξένοι πρὸς τὴν πραγματικότητα, διότι δὲ διδάχθηκαν, ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἐπὶ 70 χρόνια πόλεμο κατὰ τῆς θρησκείας, ἀπὸ τὴν ἀποτυχία τοῦ μακαρία τῇ λήξει σοβιετικοῦ καθεστώτος πού ἔκανε τὸν πόλεμο αὐτό.

β) Στὴν δευτέρη κατηγορία τῶν «προοδευτικῶν» ἀνήκουν ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι πιστεύουν, ἀλλὰ δέν μποροῦν νά τὸ ἀποδείξουν, ὅτι ἡ ἀναφορά στὴ θρησκείαν εἶναι ἀντίθετη μέ τὸ δημοκρατικὸ πολίτευμα. Αὐτοὶ εἶναι ἐλάχιστοι. Τοὺς προκαλῶ νά μᾶς ποῦν γιατί.

γ) Στὴν τρίτη κατηγορία ἀνήκουν οἱ ἄσχετοι, δηλαδή αὐτοὶ πού δέν ἔχουν ἰδέαν τί σημαίνει χωρισμὸς Κράτους καί Ἐκκλησίας, ἀλλὰ ἐντάσσονται στὸ ρεῦμα τῶν δύο προηγουμένων γιὰ νά μὴν τοὺς ποῦν καθυστερημένους. Εἶναι οἱ καιροσκόποι, οἱ ὁποῖοι πιστεύουν ὅτι μέ τὴ συμπεριφορὰ τους αὐτὴ πιθανόν κάτι θά κερδίσουν καί πάντως δέν ἔχουν τίποτα νά χάσουν. Ἐτσι πιστεύουν.

Τελικὰ πιστεύω ὅτι ὑπὸ τὰ ὡς ἄνω συνταγματικὰ δεδομένα, ὁ χωρισμὸς τοῦ Κράτους ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν δὲ νοεῖται καὶ, δὲ γίνεται ἀντιληπτὸ ποῖος θά εἶναι αὐτός ὁ χωρισμὸς καί σέ τί θά ὠφελήσει. Τὸ μόνο στὸ ὁποῖο θά συμβάλει θά εἶναι ὁ θρησκευτικὸς ἀποχρωματισμὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, πού θά ἐπιταχύνει καί θά διευκολύνει τὴν ἐθνικὴ ἀλλοτριώσή του λόγω καί τῶν ἐπιμελειῶν.